

e-korida

ИВАН ДАВИДКОВ

КОРИДА

СТИХОТВОРЕНИЯ

СОФИЯ 1984
БЪЛГАРСКИ ПИСАТЕЛ

Резец

Снежно посвещение

Димяха гари, прелези скриптяха,
градът сивееше сред сняг и лед
и нощни влакове го зачертаха
като случайно хрумнал ми куплет.

Нощта прелисти равнините бели
и сякаш по клавиши на роял
по тъмните траверси неумело
виелицата почна своя валс.

И в неговия ритъм глух изплува
далечен град с ликуващи слънца
и сложиха мадоните на Лувър
в прегръдката ти своите деца.

Аз съзерцавах профила ти блед –
той на вагонното стъкло остана:
една гравюра върху тъмна мед
с резец на падащи звезди дълбана.

Предпролет

По тънкия снежец врабче написа
това, което не изрекох аз.
А в тъмната душа на кипариса
върви на пръсти лястовичи глас.
И виждам как чинарите се взират
на юг, но там е дим и глухота –
там старите лозя ръце простират
над ланшните огнища от листа,
там пролетта от пъпките мъхнати
ще се излюпи цяла в пух златист.
И още непогледнал небесата,
в сърцето ми прохожда първи лист.

Какъв отмерен ритъм на капчуци,
на сокове по клони и стебла!
Облепва ме златист прашец от звуци
и аз съм като пролетна пчела
разсънена. Ветрецьт ме подема.
Цвят или скреж ще бъде моят край?
Безкраят ме опива и бадема – бял ангел –
ме повежда в своя рай.

Хисар

Далматинското куче

Знам: каквото и да се случи –
дъжд да плисне, да вейне сняг,
точно в шест далматинското куче
ще се мерне сред парка пак.
И след него с приведено рамо
между храсти, по сухи трев
като сянка – на крачка само –
господарят му сляп ще върви.

Аз ги чакам сега, заплепен
от магия на обич незнайна
и Далмация – синя тайна –
с дълго ехо се буди в мен.

Аз поглеждам сребристото куче –
сняг и есен, мъгла и янтар –
и го питам: дали научи за съдбата му остров Хвар?
И го питам: в миражната заран
(там прибой като орган звучи)
все тъй скита ли Весна Парун
с посребрени от чайки очи?

Тя с човешки глас ли говори –
еретичка по жар от звезди, –
или с глас пеперуден в простора
дълги, странни поеми реди?
В хоровод ли я грабват лози,
в дим крайпътен ръце ли вплита,
или в утринен час по тревите
като тиха калинка пълзи?

Тя на мъжка ли длан е заспала,
или мравки тъкат ѝ легло?
Разкажи ми, видение бяло,
от Далмация чак дошло.

Тишина. Нишка вятърът суче
от къделя на диви пчели.
И мълчи далматинското куче.
И в очите му здрач шумоли.

Момичето с бялата шапка

– Вървя към тебе. Как ще разбереш
дали съм вишна цъфнала, или фиданка в скреж?

– Прегръдката ще ми подсказе. Ако излети
пчела над моя дъх, ще знам: това си ти...

Водопадът облича дълга сърмена риза
и на празник поканен, през клисурата слиза.

Там вихрушки пируват – над голи превали
стискат в сребърни пръсти дъждовни бокали.

От замаха им пръснат, кристалът подскача
в песента на звънче, разлюлено от здрача.

А ловец се прицелва в птичи плясък над нас,
но палашът му носи ехо вместо бекас.

И след него по голата, сива ливада
като тънка лисица пълзи листопада.

На мама

През тоя мълчалив и тесен
простор ще стигна някой ден
отвъд авлиговата песен,
отвъд цъфтежа окрилен.
И в далнината – като чудо –
над посивелите коси
един венец от пеперуди
безмълвно ще се извиси.

Аз няма да протегна длани
да го поема– не за мен,
за други доблести и рани
ще зная, че е отреден.

Аз ще вървя по път безмерен
да преоткривам светостта
на твоя къшей сух и черен –
мъдрец с напукани уста,
да чувствам тръните в петите
на съкровенията дела,
да зная, че съм зърно житно
сред воденични колела.

Благослови ме на раздяла,
пред мене постели треви
и куче като сянка бяла
след мислите ми да върви
натам, където няма злоба
и от обиди не боли,
а детски глас цъфти над гроба
и зазорява от пчели.

Играта на пъстървата

В тайна на бездни се ражда
твоята плавна игра.

Тласък – и кос се обажда,
тласък – и пламва зора,
тласък – и здравец мирише.
Изворът най-дълбок
бълбука, сякаш диша
самият горски бог.

Сред бързеите пенливи
нишка от хлад трепти.
Дреха на самодиви
може би шиеш ти,
може би искрометни
мрежи от плясък плетеш
при изгревите летни
душата ми да отведеш,
при щедростта на водите,
при сепващия хлад,
че всичко тече, отлита
и няма път назад?

Вплети ме ти, плени ме,
пророче с неми уста,
плени ме, пречисти ме
с балсама на волността.
Люлей ме в люлка зелена,
с миражи да се теша,
върни ме с новородена,
неосквернена душа.

Твоята ведрост да пия
подобно полъх тих.
Танцувай ти, магия,
ти, мимолетен стих.
Танцувай, дете на зората,
ангелско плахо перо.
Примами ли те луната
с въдица от сребро,
ти не кълни съдбата —
в плисналата вълна
горският бог ти е пратил
не червей, а светлина.

Дунавска луна

Ще дойда да рисувам Дунава сега, когато скрит е
под трепета на тънка лунна жар
и свири симфоничният оркестър на пчелите
в градините от Сребърна до Алфатар.

С какво вълшебство тая музика извира
от твоите очи! И пчелният рояк тъче
постеля за любов, надиплена от коленете на всемира,
през миговете на блаженството, когато
времето престава да тече...

Ще дойда да рисувам Дунава сега, когато в твоя
смях ухае теменуга
и твоята прегръдка е врата към рая, и браздата вика плуг.
Защото утре ранната луна над Дунава ще бъде друга
и тоя дъх горчив на върбалаците ще бъде друг.

Защото пчелният рояк с искрите си ще палне есенно огнище
по въглени от листопад към теб ще дирят път,
а върху пистата на старото крайдунавско летище
ще се разхождат щъркели, преди завинаги да отлетят...

Зимна Венеция. В рамка от бели крила
мрачно сивеят лагуните – огледала –
и призована навярно от вик на море,
бавна гондола лика ми огледан оре.
Дъжд ме посява и никнат високо над мен
арки от здрач – класове на мъгливия ден.
Жътва ли чакам и сърп ли в ръката държа,
или – отломка от спомен под кея лежа?
Чаках да дойдеш, а виждам, че идва снега.
Зимна Венеция стине в дланта на брега –
пръстен венчален за теб – и на него блести
чайка, която съня ми нощес навести.

Поле

Ще легнем на пръстта и ще потеглим
към невиджани предели
Не чуваш ли как слънчогледите със златни
колела скриптят отново
и се поклащат тромаво реките – крави бели,
запрегнати в яреми на мостове?

Вдън оголялата тъмна гора
будят се звуци летни.
Вятърът пак ли на празник събра
своите рожби безчетни –
ехо от бързей, завит до очи
със одеяло от шума,
ехо от говора на очи,
на неизречена дума?

Знам: той крилата си ще вплете
в гъста дъждовна мрежа
и ще открехне с гласа на дете
звънката порта на скрежа.
Но ще открие ли таен свят,
или в копнеж неиздуман
ще ни затрупва с дълбок листопад
нощната песен на Шуман?

Лежат ракетите по дъното на всички наши дни
и сънищата ни прорязват като исполински риби с перки сиви.
Дано не закъснее разумът да пусне въдица
в размътените глъбини,
преди бодил да короняса проснати по гръб развалини,
преди в небето да узреят гроздове от желяза ръждиви...

Лавър

Когато шумата на лавъра се слее някой ден с пръстта
и сухи клонки те докоснат по челото –
ще можеш ли да минеш с тоя черен ореол над пропастта,
по чийто ръб се вие пътят към Голгота?

Листопад

Всеки отронен лист ми спомня за пленена
от тревата птица.

Опразнено небе мълчи над мен
и в скреж превърнато, кръжи далечното изсвирване на влака.

А моят спътник – кучето – се мъчи с лая си да възкреси
листата под дърветата,
но излетява само шум на сухи съчки
и планината се отдалечава, сепната от кучешкия лай.

В запуснатия летен ресторант
седи самотен минувач и пие бира.
Блажено е лицето му – навярно с устни той усеща
янтарното мълчание на листопада.
А мене пяната над чашата ме кара да потръпна,
защото ми се струва: ако вдигна поглед,
ще видя скреж по всички дървеса
и тънък лед под думите ми ще скрипти,
когато съпровождам кучето през голата градина.

Растеше край едно голямо езеро чинар.
Той беше люлка
на звездите през нощта,
на думите, поели след човека, и на сънищата, отразени
в езерната бездна.
Той беше кошер, откъдето литваха незримите
пчели на времето,
оставили усещане за прецъфтели дървеса и за безкрайност...
Какви мелодии... Аз мислех, че ме гали
песента на пчелните крилца,
а то листата на чинара си припомнях
как са седели в skutите на стария вечерен вятър
и колко приказки им е разказвал той...

Растеше край едно голямо езеро чинар.
Но бурята разкърши рамене и хрясна брадвата
на зимната виелица направо в сепнатото му сърце.
Аз не повярвах, че се сгромолясва снажното
дърво.

Помислих, че се къртят ледовете в езерото.
А чинарът се издигна леко
над къщите и корените му висяха
като лъчи, прецедени през облак.
Зората със златиста перушина
застилаше едно запуснато гнездо,
но кой се готвеше да прокълве
черупката на слънцето –
гласец на славей
или вой на вятър?

Тя го обичаше. И плахата ѝ длан
милуваше косите, вече посребрени.
А вечерта плетеше сенки по високия таван
в сънищата на гората се разхождаха елени.

Тя го обичаше. И всеки неин жест му казваше: „Ела!
Аз съм пътека към нощта, където моят дъх
ще те завие...“

Ръцете ѝ го търсеха като крила,
за да го вдигнат над света, а той се плашеше
от тяхната магия.

Помислял бе, че пътят до пропуснатата радост
лесен е,

ала защо сега усещаше със цялото си същество,
че празникът му отминава като вятър есенен
под разцъфтяло в странен сън дърво?

Седя, загледан към безкрая. Единствен спътник ми е мракът,
пропит от мирис на траверси, от спомен за отлитнал дъжд.
Тук всичко е неуловимо, тук всичко е от звуци само:
тополите пред мен, перона и къщата на кантонера,
и двете светлини до моста, които сякаш валс танцуват,
положили на раменете ръце от изумрудни сенки.

Знам: призори ще видя лодки и тебеширени баири,
рибарски избелели ризи, и между опнатите мрежи –
гъркини. В дългите им длани скумрии мълком ще се мятат
и със хрилете си свистящи зората бледа ще прорязват.

Ще видя нощната умора по твоето лице, ще видя
герданчето от раковини на шията ти – и под него
три копчета небесносини – три тихи капки от прибоя.
Реално ще е всичко: хлябът ще има дъх на водорасли
и делнично ще бъде всичко – в походката ти и в смеха ти.

Но аз ще търся пак в безкрая среднощните перони, влака,
стените от дървета тъмни и в прорезите им – морето,
и двете светлини, които все още своя валс танцуват,
положили на раменете ръце от изумрудни сенки.

Сърце

Ти мислиш си: сърцето сбира сили,
за да посрещне новата зора,
а то като затворник буден пили
безмълвната решетка от ребра.

Ще видиш, паднал възник, как излита
с криле от мълнии. Ще бъде мрак
и кипарисите между звездите
ще се разхождат с дрехи от варак.

Рим

През тая нощ градът без паметници ще остане.
Сред празните площади ще стоят
единствено пиедесталите – като останки
от сринати светилища. Мъжете бронзови
под мокрите дървета ще се гушат
и ще усещат как дъждът неспирен
по вратовете им се стича.

...Така си мислех аз. А те стояха
по своите гранитни стъпала,
които ги възнасяха към славата. По тях течеше

дъждът студен, отмиваше праха
на всичко тленно в техния живот нетленен.
Единствено ръждата се опитваше
да прогризе челата им – подобно съвест, –
но те мълчаха безразлични,
наказани със вечност.

Автомобили преминаваха край тях
и фарове постилаха пътеки,
които да ги отведат до гарата далечна
или до светлината на отсрещния прозорец –
но оглушителният дъжд бе запоил нозете им
за сънищата на града огромен...

Кремава роза

Кос на балкона облича
фрака си. За какво?
Празник ли? Сватба ли птича?
Скръбно ли тържество?

Клоните са посивели
от самота и от скреж...
Късно е вече за трели
и за безгрижен летеж.

В пустия парк два жасмина

носят сега на ръце
кремава роза – княгиня
с мъртво сърце.

Нощен празник

Ще се отбием в Овча купел – и оня ресторант на двора
с високи, бели лампиони ще тъне в тишина и мрак,
но вятър дървената порта пред нас невидим ще отвори
и ние, двама късни пътника, след него ще поемем пак.

Със листопад ще е застлана за нас най-хубавата маса
и без да знаеш, че на празник – на чужд – със мене си дошла,

ще гледаш как с ликуващ полет посред широката тераса
вихрушки есенни танцуват – високи, в златни облекла.

Ще се отбием в Овча купел. Прозорците край нас ще гаснат
и аз ще видя нощ огромна вдън сепнатите ти очи.
Градът ще се отдалечава по склона като камък тласнат
и дъх на късни хризантеми във виното ни ще горчи.

Последният трамвай ли чезне? Или и тоя празник мина?
Кой портата след нас заключва на късните петли с гласа?...
И вместо циганските музики на отлетелите години
с тромбони златни ни изпращат високостволи дървеса.

Палитра

На Вера Недкова

Ако повикаш утрото, ще се обади птица,
тя твоето платно ще набразди
на сини тласъци – и есенният дъжд,

размахал длан на селянин,
със бисерни зърна ще го посее.

Палитрата е твой харман,
където са полегнали червените и жълтите коне,
и чучулига, вдън небето стрелната, им прави сянка.
Те ще се вдигнат изведнъж, когато дъх на лен
залее летните поречия.

Ала сега е царството на есента и само в твоята душа
реки разгърдени през равнините се разхождат
и влакове събличат летните си сенки,
запътени през каменисти дефилета.

Ателието ти е с покрив от дъждовно шумолене,
прозорецът му гледа към небето
и всички шумове на делника са утаени
там, долу, между сивите етажи.

Но виж, червените и жълтите коне
полека се надигат,

усетили дъха на жътвата,
която води за ръка проходилите класове
и те нанизват звънките следи
на своите крачета.

Ала това е шум на капки. Есенният дъжд,
на пръсти вдигнат, по стъклото ти танцува
и в плавните му пируети се усеща
кръженето на първите снежинки.

Памет

Едно дете прохожда

Екранът светва. Почват новините.
Събират се военните министри на съвет.
А в кухнята на нашия съсед
прохожда дъщеричката му – спъва се, залита.

Тя стъпва върху първия си страх,
върху опашката на слънчевото зайче до пердето
и майката постила пред детето
най-нежното небе на своя смях.

Когато над Невада в тоя час
площадката опъва лък – и пламнала стрела
далечното разсъмване пробожда,

радари, вслушайте се в моя глас:
ръчици вкопчило в жужене на пчела,
едно дете на третия етаж прохожда...

Минзухар

Върти се конят. Вителът навива
самото време сякаш. В есента
си мисля: слънцето отново ще се върне на света,
щом кофата из кладенеца сънищата му излива.

А плугът на орача се забива
във грак на врани. Техните ята
се вдигат с плясък сякаш са листа
от ябълковата градина мълчалива.

Но мъдър е орачът – той усеща
как с риза, затрептяла от ветрец,
зелена равнина върви насреща

и златната ръка на минзухаря –
един събуден от сърцето му цветец –
широко портата на пролетта разтваря.

Часовниците

Звън на часовници – неспирно тържество...
Стояха те по скриновете, по стените
и къщата му бе като дърво,
отрупано от птици гласовити.

Той мислеше, че дух незнаен го е осенил
и музика божествена му е изпратил,
че полета на миговете е пленил
и е направил времето свой спътник и приятел.

Но в късна нощ като пред порти вражи
той слушаше вървежа на безсънни стражи.
Те него дебнеха, готови за разплата.

И в тъмнината всякоя стрелка
бе като шпага в безпощадната ръка
на гост нечакан, сгушен зад вратата.

Черният мим и белият мим

На Мария и Петър

Додето денят с мрачината се бори
и Дунав се плиска с вълни от мъгла,
на голата сцена двамина актьори
магично преплитат ръце и тела.

Светът се разпада, над бездна се мята
и в ласка възкръснал, трепти засиял.
Актьорите знаят: в живота два цвята
трагически властвуват: черен и бял.

От изгрев и мрак е сънят на детето,
любовната нощ е огнище и дим,
през кратките мигове на битието

с криле от звезди и от сажди летим —
и пух на глухарче засипва сърцето
на черния мим и на белия мим.

Прага, хотел „Албатрос“

В хотел „Албатрос“ аз съм гост не от вчера
и мое легло е градът отразен.
Усещам как бялата птица трепери,
когато се буди небето над мен.

Навярно тя иска да литне. Не може.
Дочувам в небето свистене и стон.
Защо си създал за страдание, боже,
такъв албатрос със криле от бетон?

С пружинено святкане риби подскачат.
Трохи от светулки подхвърля им здрачът,
но те само своята сянка ловят.

Безмилостно всичко отнася Вълтава
и сам „Албатрос“ сред вълните остава,
закотвен с въжето на нощния път.

Грънчарите в Берковица

Грънчарите в Берковица последните жреци
на тоя древен занаят,
самите станали отломки глина,

над колела заскърцали извайват своя свят,
край който някой ден забравата ще мине.

Дете новородено в шепите им гуши се пръстта,
безмълвна, цялата от мрак и тайни,
но се събужда ехото на вечността
в шума под пръстите и в полета на формите нетрайни.

Пулсира глината, кръжи като мъглявина:
прахът на мъртвия и плясъкът на проснатата пелена
се гонят в шеметните бездни на безкрая.

Все някой ден звезда ще се роди в мъглявината,
но няма ли да бъде каменна и да сивее над тревата
накрая на града, съвсем накрая?

Нощ

Свещта ще има твоята осанка
и ореолът ѝ ще плава в здрача
от ъгъл в ъгъл — тънък и прозрачен —
и ще пропъжда зимната ми сянка.

Свещта с ръката на принцеса лунна
ще възкресява зимните цветя
и ще пламтят крилете им. В жарта
на полета внезапен аз ще лумна.

И ще протегна длани да прегърна
това видение, помислил, че ще върна
мига на нежността. Но щом погледна

в зениците на пламъка, уплашено ще светне
свещта под моя дъх и с плахост на глухарче мимолетно
ще разпилее в тъмнината нимбата си звездна.

Села – като видения

Села – като видения – в мъгливите полета ще се гонят.
Листа и гласове на птици ще покриват мокрото шосе.
И в късните ти сънища не ще изгрява конят,
и няма слънцето по голите баири да пасе.

Лисиците през кукуригането на петли ще се провират.
Геранът ще сияе със корона от елмазен скреж
и голата череша ще звъни в небето като лира,
и огънят ще е пчелин, край който мислите си
зажужали ще сбереш.

А сутрин тръгнеш ли, усетил тръпка на горчива
шума и на влага,
ще видиш – ябълки лежат до прага:
това е твоята градина, от нощта обрана.

Ще видиш: селянин над стръмното дере
трънливата си нивица оре,
запрягнал крясъка на сойка и на врана.

Пепел

Ливади на страстта, табун ли, или вятър
отъпка вашата препускаща трева
и лековерната прегръдка като тетива
къде ли златната стрела на любовта запрати?

Все още мислим, че сме конници върху седлото
на съдбата
и направляваме бега на дните, а над нашата глава
мълчи опразнената синева
и между зъбите скрипти на нашия трагичен миг юздата.

Въздишките като огледала
оглеждаха ликуващи тела —
елени и сърни в гора поломена

и кой е мислил, че под пепелта
на най-щастливия ни час в нощта
ще пее тихият щурец на спомена?

Последният музикант
от Лопушанската дружина

Със каменни нозе в съня ти идват падналите командири,
разсича острата им сянка твоя праг
и като сетнята флигорна на въстанишката музика,
в безкрая свири
по тъмни прелези бойчиновският влак.

Не идва ли, за да те отведе през голите стърнища при ония,
които бе посял из пясъците на Огоста есенният месец блед
и за които сричаше безбожната си литургия
един премазан от копита слънчоглед?

Как свири вятърът в отдавна занемелите кларнети,
как всеки звук в ликуващ полет свети
с листата, грабнати от есенния суховеи!

В това небе от звуци ли – златистобяло –
ще понесе душата ти, из мрака излетяло
като вихрушка тъмна, расото на поп Андрей?

Ателие

Така минават твоите години.
Сред тайната на четири стени
ти се затваряш като раковина,
но бисер или мрак в сърцевината ѝ кълни?

Над твой дълъг ден се извисяват
картини като корабни платна.
Те заливи далечни ли ти обещават,
или прогнали котви в глуха плитчина?

След отлива веслата над вълните
подобно сепнати ята излитат
и дръзката им диря те зове

натам, към гибелта на тишината,
където вечното море се мята,
пленено в рамки като в стръмни брегове.

Нокти

Причакал приближаващото ято,
над теб соколът ще се завърти
и ноктите му ще усетиш ти
с вика си първом, след това с крилата.

И твоята душа ще се замята,
потърсила опора – ще крещи,
но в тия безответни висоти
ще я облепва плесента на глухотата.

От всичко, за което мълком страда –
от въглена на болката, от пепелта
на стъпките към рая и към ада

сега ще се извие над света
едно перце – и сепнато ще пада
в безпаметната длан на вечността.

Памет

Историята е учител строг
на много мъдреци и мъченици.
Но могат ли незнайните войници
да помнят дълго нейния урок?

За да не гният мъдрите пророчества в пръстта,
по чинове – окопи заледени,
и край реки – посечени от сабя вени,
потомците отново сбира тя...

В тревата на душата доверчива
най-сигурно змията се прикрива
и често под фанфарения химн

над пропастта на паметта ни строга,
наметнат с хитри думи вместо с тога,
върви Нерон, за да подпали Рим.

Корида

В тънка, звънтяща спирала въззето —
сякаш искрица от летния зной —
златно листенце се носи в небето
като далечния глас на обой.

Полет без път. Знак на гибел и драма.
А небосводът кристален блести.
И ни люлее щастлива измама,
и лековерно се лъжем, че няма
никога болка да ни сполети...

Лов на пъдпъдъци

Пак е септември. Време за лов.
Платноходка от прах из стърнището плава.
Като знамение и благослов
първи гърмеж проехтява.
И ненадейно, подобен на стрък,
пробол пепелявата ранна мъглица,
вдига се първия пъдпъдък –
първата жертвена птица.

Той над стърнището сепнат кръжи,
крилата му дращят кръгозора тесен,
сякаш за сухата пръст го държи
златната нишка на лятната песен.

Носи се птицата – черна звезда, –
свисти със криле над браздите.
Може би от сетния миг свобода
до безумие е опита,
може би усеща по своите пера
бриза на южни морета
и на острови каменисти, чиято зора
няма никога в нейния поглед да свети?

Изстрел! Изтяга се лъч засиял,
ехото в миг го посича
и виждам над къра
 опустял
едно духнато глухарче от перушина птича.

Дъхът ми люлее мъртво перце,
в сълзата ми стон се мята
и виждам: ударено в самото сърце
лялото лежи на тревата.

А ловецът поема щастлив към дома
през голи нивя се прибира
и му свети вечерница – червена сачма
в крилото на всемира...

Страх

1.

Дохожда болката и ставаш плах.
Дали нечакан пратеник на твоята врата не е потропал?
И размислите изкопават твоя страх
подобно скелет от езически некропол.

Пиратски кораби се лутат в заливите на нощта.
Подобно рани
са фаровете. Прилепи на гроздове по тях висят.
И дни като безсънни капитани
с превръзка на окото под платната се таят.

Ще можеш ли да бъдеш риф подводен,
който гибелния тласък отклонява,
или душата ти – отчаяна – ще заликува
със последните монети

на надеждата. И ти ще заприличаш след това
на разорена и обхваната от смут държава,
която се отдава на безумни тържества?...

2.

Дори най-радостният път отвежда
някой ден

до болката.

Тогава изведнъж разбираш,
че времето е змийска кожа, из която
с трагични тласъци животът изпълзява,
че даже риза не е нужна на човека
в най-дългото му пътешествие,
защото здрачът милосърден ще го облече
с мълчание.

И можеш да оставиш до вратата своите обувки,
да тръгнеш бос като пророк по сините ливади
на безкрая

и да погледнеш от върха на болката –
внезапно помъдрял и просветлен –
как в бездната между деня и вечерта
се блъскат настървено мравките
(и ти ли между тях си бил?)

и всяка бърза да заграби
от своя ближен
житното зрънце...

Тъмна река от птици през облак бял тече,
кестен ни гледа в тревата с тихо око на жребче.

А хълмовете цвият – табуни от светлина,
цвият, жребчето търсят в пустата равнина...

Ах, оставете го вие, нека ни бъде дар
с ноздри от вик и вятър, с грива от кехлибар.

С плахи ръце да се хванем за неговия глас,
сънят му детски да стане небесен път за нас,

където ще ни погълне вечната далнина,
нас – от незнайна птица изпуснати зърна...

Дворът на болницата

Когато нощем зашуми
внезапен листопад, спомни си

градината на Сен Реми
с нагърчените кипариси.

Спомни си тая жълта сграда
на болницата край града,
където бе пленен – да страда –
мъдрецът с рижата брада...

И ти за дълго си затворен
сред храсти в прашна синева,
където гълъби по двора
се гонят в стъпкана трева.

Тук времето мълчи, пленено
от болка и надежда. Тук
подобно кръв от тъмна вена
чешма отронва звук след звук.

Тук всичко с друго се измерва –
и доблестта, и низостта,
тук паяжинката на нерва
крещи с напукана уста.

И ако в себе си се взреш,
ще видиш делнична картина:
не бе ли твоя свят витрина
и ти във нея – прашна вещ?

Не бе ли ти като перцето,
което в бързей се върти?
И имаше ли сила ти
да вдигнеш поглед към небето

и без боязън, без отсрочка
да тръгнеш по ръба? Така
на своя ден да сложиш точка
със звезден въглен във ръка...

* * *

Оня, който поема на път,
не отнася със себе си нищо,
само в нас като в нощно огнище
стъпки – въглени черни – мълчат.
Но когато в съня ни се връща,
ще му дава ли ключ дъждът
да събужда заспалата къща
оня, който поема на път?

Ще шуми безпощадният сняг,
по стъклата ни ще го рисува,
ала той като сянка ще плува
тих, безплътен – към другия бряг.
Ще ни мами в простори безкрайни,
сплели примки от мраз и мрак,
и над всички въпроси и тайни
ще шуми безпощадният сняг.

Кораби

Сивеят проснатите дрехи на дъжда
в градината на болницата. Вятърът ги вдига
в небето, с островърхите им краища плющи,
изтяга ги като платна на кораби. И те пътуват
на юг, на юг. Смаляват се и чезнат.

Ти, който чувстваш тласъка на треската
като вълна безмилостна
и пяната на смачкания стар чаршаф залива
лицето ти, и в сънищата се размиват
изтръгнати из глъбината водорасли,
ти, който гледаш как носът на кораба се врязва
безмълвно и неумолимо в тъмната вълна
подобно скалпел във вика на болката —
към кой далечен бряг пътуваш, има ли за тебе място
на палубата, или със изтръпнали ръце висиш,
за котва хванат,
за въже протритото?

Дано не отпътуват корабите по безкрайното небе,
дано платната им останат да светлеят по прозорците
на тая стара болница. Защото идват часове
на голи дървеса, на мокри пейки,
на котки, изпъззели из прогнили кофи –

и трябва погледът за нещо да се задържи:
за плясък на измислено платно,
за дия на скорец, залутан по алеята,
или за дрехата на вятър – събирач на стари вещи, –
който натъпква сенките на дървесата
и светлината на отсрещните прозорци
в чувала си, провиснал на гърба...

Вървим над бездната между рождението и
смъртта.

Люлее се като въже на цирк под стъпките ни
мисълта,
че няма никога да стигнем края.
А пеперудите над нас играят –
безгрижни танцувачки на безкраен карнавал.
И ние се отдаваме на празника им лековерно,
без да погледнем към въртопите на тая
бездна черна,
отдето ни следи окото на Великата печал.

Празненствата кратки на живота...
Птиците трохите изкълват

и внезапно, на висока нота,
скъсва се на флейтата гласът.

Дъжд и здрач ли ще ти бъдат стряха
в мигове на тайни и лъжи?

И змията,
 като съвест плаха,
пред запуснатия храм лежи..

Сега

Сега, когато пейките лъщят
от нощен дъжд – и минувач последен
със светлината на крайпътна лампа
като със слюзест и провиснал плащ
намята раменете си измокрени;

сега, когато старите линейки в двора
се вслушват, с бели муцуни докоснали тревата,
за да открият дирята на нечия внезапна болка,
аз гледам през стъклото
и като бръчка връзва се тополата
в челото на нощта...

Как съм пропуснал да се радвам на мига,
когато съм се качвал
по стълбището към последния етаж,
към бялото разсъмване на книгите,
към думите, които
на криеница с мислите ми си играеха...

Как съм пропуснал да се радвам,
че от уличния телефон си позвънила
и в думите ти съм усещал шумолене на нечакан сняг,
че здрачът е вървял пред тебе като градинар
и скрежни дървеса под пръстите му са разлиствали
бухлатите си, фантастични рози...

Как съм пропуснал да се радвам на полегналото
до пантофите ми куче
с очи от тишина и доброта,
с янтарно тяло, с муцунка сребриста,
прилично на запенената чаша бира,

Сега разбирам, че пропуснатото не се връща,
че пътят, къщата, дървото – всичко се отдалечава,
че е прогизнала пръстта на спомените и не може
да задържи изскубнатия корен на това,
което с безразсъдна лековерност сме обричали
на глухотата и забравата.

Трябва

60

черни и ослепени
от метеори среднощни,
както войник оцелял
води залитащи сенки
с бездна и вик под клепачите.
Трябва...

Трябва в дланта си да носим
плаха искрица надежда,
плаха искрица, родена
в тъмното лоно на болката.
Да прекосяваме нощи
с ями от сепнати сънища,
както дете прекосява
с дребна светулка в дланта си
космическите предели
на своя смях невинен.
Трябва...

Трябва с резец на трева
камъка да пробием,

камъка, който утре
наше небе ще стане.
Трябва да учим тревата
с нашия глас да говори.
Облаци да я пасат,
с копита златни да тъпчат
нейните корени алчни,
а тя да им се усмихва,
както на нощните тайни
Млечният път се усмихва.
Трябва...

Корида

1.

И все това усещане – от първия ми ден:
огньовете като бикове червени
люлеят своите рога над мен...
Дали с усмивка, от надежда озарена,
ще мина през трагичната арена,
или ще падна смъртно наранен
в нозете на изчезващия ден?

И все това усещане, че планините ме затварят
в каменна арена,
която мога да прокъсам само, падайки,
с предсмъртния си вик.
Звездите са еднички зрители край мене
и мракът се прокрадва зад гърба ми с дебнещи
рога на бик.

През всички мои нощи преминава и през всички
сънища се лута,
копитата – кастилски кастанети – остро в
пулса ми кънтят.

Аз го следя очи, в очи, – пропусна ли минута,
ще пламне гибелна вечерница на тъмната ми гръд.

Да търся ли убежище в страха, тъй както щраус
в пясъка главата си зарива?
Денят ми дава залеза за плащ: “Размахай го,
ако те връхлети!...”
Надиплям аз кастилското небе, ала сърцето ми
се свива,
защото виждам: бѣдната ми рана върху тоя плащ пламти...

3.

Кръжеше птицата, извиваше в небето
спирала от звънтяща синева.

А кръгозорът я повтаряше. И мислех си: това
е обръч – за играчка на детето.

Но кръгозорът беше като теб, арено,
изплетена от тайни и далечини.
Тук да преминат всички мои дни
от нечия душа безмилостна бе отредено.

Понякога си казвах: ще дочакам коня
и хвърлил шпагата, ще хукна кръгозора
да догоня,
за да го прогоря с дъха си, да намеря
към безкрая път.

И не предричаше сърцето, че ще падна като камък
по сипеите на нощта голяма
и вирове бездънни с тъмен ореол ще ме дарят.

4.

Познавам ореола – той е плетен
от тайна на всевиждащи очи,

той стяга не челото, а сърцето
и неговите шипове са звездните лъчи.

Той прави нашата осанка величава,
защото сме познали вечността.
Арената е пръстен – той венчава
с надеждата и със смъртта.

Тая арена не знае покой. –
Отлив, а после – ехтящ прибой.

Тъмният бик – от звездите по-стар,
пръска с дъха си в нозете ми жар.

Аз босоног ще вървя по жарта
като по тръните на ориста.

Крачка встрани. После крачка напред.
Блед от уплаха. От ярост блед.

За отстъпление няма път. –
Моята сянка – това е бикът.

А после очевидците така разказваха:

“Той мислеше, че вместо плащ развява къс
от залеза,
че оня бик, притулен зад гърба му,
в очите си разпалва радостта на празника
и всичко е като на карнавал”.

А другите, които бяха се събрали,
за да изпитат сладостта от пламналата кръв
и гибелта,
люлееха трибуните с протяжния си вик: “Убий го!” –
И той не знаеше дали викът им увенчава
неговата шпага,
или се стича като струйка кръв
по бялата му риза...

Когато падна покосен, видя тополи да излитат
към небето,
видя арената да се разпуква като бент,
видя как тъмната вода на виковете го заля
и с преbledнели устни се усмихна:
– Каква шега си прави вечерта –
издебна ме и право под сърцето ми заби
рогата на изгряващия месец...”

Глина и звезда

1.

Потърсих образа си в огледалото
и погледът ми по ръба му мина
страхливо, за да не политне
към неговите зеещи въртопи.

Видях там отразена синя вис,
видях очи, които я пронизват,
и през пролуките се стрелват птици,
видях златисти облачета – като кръпки
по някогашните ми детски панталонки –
и светлина избликваше от неизбродни ниви,
които чакаха навярно сърпа на жетваря.

Това ли беше моят образ?
Или огледалото измисляше живота ми?

Тогава се огледах във сълзата на стоящия
до мене.

Усетих, че стоя във въздуха без никаква опора,
че със магнит опалов ме държи сълзата
в сърцевината си. Усетих, че съм пленник
не на искрица, бликнала от кладенеца на скръбта,
а на безбрежен океан, по който се разхождат
вечерни дъждове с наметала атлазени.
И аз открих, че бръчките ми са бразди
под техните нозе,
че дъждовете идват, за да ме посеят

с прозрения небесни, че светкавици ще ме
отъпкват
и после ще ме изоре една сребриста риба,
звънтяща като меча на архангел.

Това ли беше моят образ?
И можех ли от болката
в браздите му подобно гущер да се скрия?

2.

Въртяха се сезоните като грънчарско колело
и аз, наведен над кръжащата вселена
като гребец над океанска бездна,
се мъчех да извая чезнещите дни и нощи.

Извайвах ги от лед и скреж през зимата
и моят дъх ги позлатяваше
като прокраднало се между голи клони слънце,
но те се разтопяваха от първия априлски полъх.
Извайвах ги от буйното цъфтене на дърветата
през пролетта,
от полета на пеперудите, от тънкото
подсвирване на коса,
но гледах сутрин – мътната река
облича риза, от сребристите им цветове ушита,
и вика коса да ги води към морето –
на празник, а дърветата остават
да зъзнат в тънки изумрудни дрешки. Въртяха се сезоните като
грънчарско колело
и аз извайвах лятото – един разцъфнал слънчоглед,
едно отрекло се от небесата слънце,
което се разхождаше между баирите,
за да е вечен празникът на утрото.
Но небесата пратиха сокол да изкълве очите му
и слънчогледът тръгна пипнешком към вечерта,
където мракът го погълна.

Тогава аз изваях птица глинена под листопадите
на есента
с криле, по-леки от цъфтежа на априлските дървета,

и глас ѝ дадох – да надвиква ветровете,
и слънчогледа ослепен да води
към утрото – към прага на рождения му дом...
Помислих, че съм свършил своето, че мога да поседна,
да си отдъхна. Но усетих, че ръцете ми са глинени,
лицето ми е глинено, сърцето
е глинено къс – и в него е пленен
гласът на глинената птица, който търси
пукнатина, за да политне към небето...

Надигнах се. Земята ме държеше –
земята бе ме запоила за пръстта и камъка
и все така под мене се въртяха
сезоните като грънчарско колело.

3.

Усещах нощем, че у мене се събужда
едно дърво, високо до небето,
и златни мравки на съзвездия

пълзяха по най-горните му клони,
а корените гъсти – сини вени –
пронизваха безсънната ми плът
и мъчеха се да ме приковат за нара,
на който спях, за пътя и за камъка,
но аз със стиснати уста нозете си изтръгвах.
Реки ли бяха корените на това дърво,
та носеха небесен шум и блясък
и рибите на тайните под тях лежаха?
Реки ли бяха те, които моята душа повеждаха
към каменисти острови с олтари запустели
и там една от вятъра ехтяща пиния
към мене плаваше, за да ме вземе
в тъмната си ладия?

Знам, клоните ми ще родят
не златна ябълка, а сепната въздишка
на вятър. Тоя плод е може би най-истински,
защото в него е мълчанието на вселената,
по чийто мост над бездната на времето ще мине
вика прохождащ на новородения
и сухата сълза на оня, който към забравата пътува...

Усещам, че у мене се събужда
едно дърво, високо до небето.

То още не познава есента,
но тя ще дойде и ще разпилее
листата му – кръжаци, бавни сънища –
и то в небето ще остане голо
и бяло като скелета на исполинска риба,
изгризан от настръхналите мравки на звездите.

4.

Тогава бих ваятел и държах
в прегръдката си амфората на неземното ти тяло,

изваяно от пяна и от гласове на острови далечни.
Опипвах с дъх божествените форми
и и мене те се раждаха отново,
в музика превъплътени.

И знаех: ако с поглед те докосна,
пукнатина като светкавица ще те прониже
и разтопена глеч ще обгори дланта ми.

Вечерен облак ли повика гущера да търси сън
във вкаменената от зноя глина,
която бе покорна на ръцете ми,
той ли катурна амфората с тяло на богиня
от пясъчния склон, на който я постави обичта ми,
та от черупките ѝ пият тишина
зеленооки дъждове – и кипариси
излитат, дали образ на вика ми:
криле в небето, черни като въглен?

И бог да си дори – ще имаш грижи,
ще си изнервен, ще си уморен,
че тоя свят, от Хаоса изтръгнат,
несвършен остава досега.

И привечер ще виждаш участта си:
в небесните селца – накрай света –
с потрепващи тояжки се прибират
пенсионирани, забравени слънца.

Троянския си кон аз ще направя
от насмолените греди на кораби потънали,
от болката си за изгубени приятелства,
от спомените за пазари и пристанища,
които ме раняват с осторъби късчета
като разкъртена мозайка.

В утробата му ще мълчат ахейците.

Когато портата на оня град обречен се отвори,
ще разбера, че влизаме с измама
не в Троя, а по улиците на душата ми вървят
ония, на които дадох копия звънтящи
и коварство –
и остриетата им в моето сърце се целят.

Срещу кого ги водя аз? Срещу обречен град
или срещу видение, родено от вика ми?
И кой съм всъщност – Дървения кон или Страха,
че няма никога от тъмната му плът
да се изтръгна?

7.

Това ли бе сбогуването с пролетта?

Аз виждах как минава градинарят
сред цъфналите храсти – с ножица в ръка.
След миг най-хубавата роза
под острието безпощадно
падаше,
размятала перуката си къдрава –
като главата
на Мария
Антоанета
под гибелния звън на гилотината.

8.

А огледалото ме дърпаше в бездънната си синева,
за да ме стори птица. Аз размахвах
ръце, но те не се обличаха в пера звънтящи,
за да олекнат и криле да станат. Те приличаха
на два изтръгнати от вятър корена, с които
се спущах тежко като водолаз
в магическата синева на огледалото.

И ето ме на дъното. Вървя
изправен на ръцете си, подобно акробат,
по тънкото въже под купола на цирк огромен.
Усещам с пръстите си мекота на облаци
и като песъчинки се разместват между дланите
съзвездията, на които съм се възхищавал:
Касиопея, Орион, Персей и Андромеда.
И с плавността на риби покрай мене
се плъзгат

птици,

сребропери

птици.

Ако обърна поглед към безкрая,
какво ще видя? – Вместо свод небесен –
напукана земя, чиито прашни пътища
подобно Млечен път я прекосяват,

и вместо облаци – далечни заливи,
чиито кораби светлеят от залязващото слънце
като съзвездия.

И те ли ще са моя свят,
към който в час молитвен ще обърна
очите и душата си?

Дано
ръцете ми не пуснат корен в глъбината,
където светят вечните звезди.

Не искам да раста като дърво
обратно

от небето
към земята –
защото ще съм мъченик, разпънат
между отсъденото ми
и възжеленото –
и с гвоздеи на птици прикован.

Приемам участието на стария сеяч,
който седи на прага и очаква жътвата.
Над него е безкрайното небе,
над него са съзвездията – тишина и тайна.
Светулките кръстосват тоя свят,
във който две загадки разговарят:

душата и безкраят.

И в дланта
на стария сеяч изпръхва хлябът,
над който се боричкат рой врабчета –
опушени и сиви земни ангели.

9.

До мен вървеше златната, узряла нива.
Замислена вървеше и ехтене на дванадесет реки
я съпровождаше.
Бе дълга вечер преди жътвата
и сърпът спеше, от жужене на жътварчета
натовчен,
и тъмната ръка, която утре ще го стисне, спеше,
но нивата усещаше замаха ѝ широк,
усещаше свистенето на острата стомана
и маковете като рани се разпалваха в душата ѝ.

Тогава над очите ми се мярна
светулка.

Втора я догони.

Трета

в небето начерта сияеща спирала.
И аз разбрах: това са окрилени класове,
които търсят пътя към звездите.
И си помислих, че ще видя чудо:
една узряла нива се издига
като голямо сребърно съзвездие,
една узряла нива се изтръгва
от плена на земята,
за да остави вечната си светлина в безкрая.

Но чух шума на нощните реки,
но чух скриптенето на камъните воденични,
които смилаха илюзии и тайни,
видях брашно да святка – като пепел
от полета на дръзките светулки –
и вряза се в петите ми напуканата пръст,
и зърнах тъмна бръчка между веждите
на златната, узряла нива.

Тя мълчаливо крачеше към своя съден ден
със просветленото покорство на мъдреца
и над челото ѝ видях
сиянието на селца
като венец трънлив да се извива.

10.

И ето катедралата на разцъфтелите липи.
Високи куполи от кехлибар,
колони от ухание, най-тънко моделирани
с длетото на зората,
и като царствена завеса пред портала,
където ще премине слънцето –
мелодия на утринни пчели.

И ето катедралата на разцъфтелите липи.
Това е храм за моите езически молитви,
където идвам да послушам литургията
за жътвата, за златното кръжение на душата ѝ
над речни бързеи, над воденични колела,
където зърното, като Спасителя, на мъки
се обрича,
за да възкръсне
в белозъбата усмивка на разчупения хляб.

И ето катедралата на разцъфтелите липи.
И ето музиката на пчелите –
уханен мед и бистрота на утро,
в чиито небеса душата се издига,
освободена и пречистена.

Дали това
е моята победа над измамните,
с които нощите и дните ме оплитат?
Спасен – от музиката на пчелите
и възвисен до бога на пътуващите облаци:
завинаги ли съм пречистен,
или утрото ме прави лековерен?

И ето катедралата на разцъфтелите липи,
където заревото на пчелите
опарва челото ми.
А за Гетсиманската градина ще си спомня
в полунощ,
през дългата безсъница,
когато стражите на мрака
ще поемат през градината
и ще ме сепне кукуригането на петела.

Берковица, юли 1982

СЪДЪРЖАНИЕ

Резец

Снежно посвещение / 3
Далматинското куче / 4
Предпролет / 5
Момичето с бялата шапка / 7
Водопадът облича... / 7
На мама / 9
Играта на пъстървата / 11
Дунавска луна / 13
...Зимна Венеция.../ 14
Поле / 15
...Вдън оголялата тъмна гора.../ 16
...Лежат ракетите... / 17
Лавър / 18
Листопад / 19
...Растеше край едно голямо езеро... / 20
...Тя го обичаше... / 22
...Седя, загледан към безкрая... /23
Сърце / 24
Рим / 25
Кремава роза / 26
Нощен празник / 27
Палитра / 29

Памет

Едно дете прохожда / 32

Минзухар / 33

Часовниците / 34

Черният мим и белият мим / 35

Прага, хотел „Албатрос“ / 36

Грънчарите в Берковица / 37

Нощ / 38

Села като видения / 39

Пепел / 40

Последният музикант от Лопушанската
дружина / 41

Ателие / 42

Нокти / 43

Памет / 44

Корида

...В тънка, звънтяща спирала... / 46

Лов на пъдпъдъци / 47

Страх 1. Дохожда болката... / 49

2. Дори най-радостният... / 50

...Тъмна река от птици... / 51

Дворът на болницата / 52

...Оня, който поема на път... / 54

Кораби / 55

...Вървим над бездната... / 57

...Празненствата кратки на живота... / 58

Сега / 59

Трябва / 61

Корида 1. И все това усещане– от първия ми ден... / 63

2. И все това усещане, че планините... / 64

3. Кръжеше птицата... / 65

4. Познавам ореола... / 66

5. Тая арена не знае покой... / 67

6. А после очевидците... / 68

Глина и звезда

1. Потърсих образа си... / 70
2. Въртяха се сезоните... / 72
3. Усещах нощем... / 74
4. Тогава бях ваятел... / 76
5. И бог да си дори... / 77
6. Троянския си кон... / 78
7. Това ли бе сбогуването... / 79
8. А огледалото ме дърпаше... /80
9. До мен вървеше... /83
10. И ето катедралата... / 85

ИВАН ДАВИДКОВ

КОРИДА

Първо издание

На обложката репродукция от картина
на Иван Давидков
Рецензент Здравко Чолаков
Редактор Надя Кехлибарева
Оформление Елена Маринчева
Худ. редактор Стефан Груев
Техн. редактор Виолета Кръстева
Коректор Тотка Вълевска
Формат 32/84/108; тираж 2113 екз.;
печатни коли 6,50; издателски коли 5,46,
уик 3,22; л. г. VI/58 а;
изд. № 6182; поръчка № 150/1984 година;
на изд. „Български писател“;
дадена за набор на 7. V. 1984 година;
излиза от печат на 25. VIII. 1984 година;
цена 0,73 лв.
Код 25 5607-128-84
ДП „Димитър Благоев“, София